

La història del maleter

Text > GERARD BAGUÉ, director

Poc després d'haver travessat la línia de la comunitat andalusa, fem una aturada d'avituallament en un hostal de carretera. És un establiment vetust de parets emblanquinades situat dalt d'un turonet, coronat per sengles banderes andalusa i espanyola. Una posada quixotesca amb habitacions desocupades perduda en el no-res d'un encreuament de camins. Sembla un establiment al qual el redisseny de carreteres ha jugat una mala passada i ha deixat a mercè dels parroquians rutinaris o dels qui, precipitadament, com nosaltres, prenen una sortida de l'autopista abans de la que toca. En entrar-hi, sento una esgarripança cinematogràfica, homenatge al Motel Bates de *Psicosi*. Però el local és acollidor, si exceptuem algun cap de toro dissecat, tot revestit de fusta, i amb parquet gastat que cruix amistosament. Iniciem conversa amb l'hostaler envoltats de fotos de Manuel Benítez i altres matadors històrics. En dir-li que som catalans, triga ben poc a etzibar-nos una diatriba contra els andalusos que van emigrar a Catalunya. «No es pensin que tots som ignorants i morts de gana com ells», vol aclarir-nos. Traspua un ressentiment insondable contra els miserables que van abandonar la seva terra i ara només tornen per vacances, si no enriquits, amb un nivell de vida per damunt de les seves possibilitats. Em diu que no estimaven la terra, que s'haurien d'haver quedat a fer-la prosperar. Ja no són andalusos. Entre diatriba i sarcasme, dedueixo que potser ell mateix va desitjar secretament emigrar nord enllà, però l'herència familiar el va encadenar de per vida a aquest hostal escleròtic. En precisar-li que som de Girona, la conversa vira cap a (no ho havia dubtat ni un moment) Puigdemont. En el seu magí febrós, Puigdemont és l'ase dels cops, un altre covard que abandona la terra. Com que inicio una defensa, amb un distanciament irònic, del nostre president, acaba definint-lo com «el fugado del maletero». La meua riallada el desarma i el fereix. No ha estat a propòsit, però sé per experiència que res causa més mal que riure's de les idees que d'altres tenen assumides com a veritat suprema. Li explico que això del maleter és una invenció grotesca dels mitjans espanyolistes, que Puigdemont va marxar assegut tranquil·lament al seient d'un cotxe. Però ell insisteix que ho ha llegit (i rellegit) a l'ABC. Allò de la mentida repetida mil cops...

Aquí volia arribar: a la repetició dels falsos llocs comuns. Sigui interessadament, com en el cas de Puigdemont, o per simple desídia o mandra d'anar a les fonts originals, hi ha episodis històrics contaminats pels segles dels segles. Massa sovint, els estudiosos reelaboren les descripcions del passat sense comprovar-les, i es limiten a passar-hi el seu vernís ideològic. Qui fa l'esforç d'anar a les fonts originals, a les deus verges de la història, als arxius, als testimonis directes, sempre es troba amb sorpreses.

A la REVISTA DE GIRONA en tenim un exemple lluminós, la sèrie «Elles als ajuntaments: pioneres en la política local», signada per Gemma Busquets. En aquest número en podeu llegir la segona història, titulada *L'actriu llibertària*, que rescata de l'oblit la vida de Teresa Pons Tomàs. Aquestes biografies, que neixen de la recerca en arxius públics i familiars, tenen la virtut de fer memòria històrica amb rigor, amenitat i emoció. Reviuen el passat. Fan sortir la veritat del maleter de la història.

Elles als ajuntaments: pioneres en la política local

El vestit blanc de l'anarquista

Maria Banal Pineda, primera regidora a l'Ajuntament de Banyoles el febrer del 1937

Text > GEMMA BUSQUETS ROS, periodista
FOTOS > ARNOLD MICHEL, TALLADA BANAL

Sempre li havia agradat aquell vestit blanc, tot i que assegurava que no era el més bonic que s'havia còrrut perquè, com totes les noies criades en una dictadura, la de Primo de Rivera, havien d'aprendre més contra que lletja. Allà, les tardes les passava a ca la Siegarta, just davant de Can Riera, al número 3 del carrer de Santa de Banyoles, on la Maria Banal Pineda havia nascut l'1 de setembre del 1917. Escribia amb l'agulla i el ditall i també amb els punyons i les tates, i tot i que la modista, amb les tardes acumulant, s'havia perfeccionat en el tall, era especial aquell vestit blanc i primaveral, vaporós però amb mesura, amb un escot rodó, gens pronunciat, només prou per incloure el ditall, el d'un coll amb llaç, que no era tibat com el d'un regal, sinó mitat com si es volgués desfer, com si aquell vestit es demostrés les preocupacions i les obligacions es

Formava part de la Unió de Dones de Catalunya i es va ocupar de l'avituallament dels refugiats

1937 Maria Banal vestida de noia.

>> La primera entrega de la secció «Elles als ajuntaments: pioneres en la política local», de Gemma Busquets Ros.